

Branchevereniging
Sport en
Cultuurtechniek

WELKOM!

Informatiebijeenkomst gezondheidsrisico's rubbergranulaat

Terugblik uitzending Zembla 'Gevaarlijk spel'

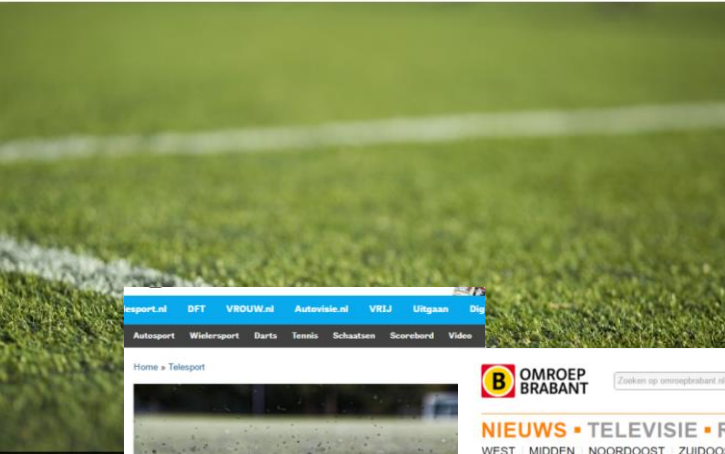

In de media

Home **Regio** Misdaad & 112 Sport Algemeen Economie Extra Fami
Tilburg e.o. Den Bosch e.o. Oss, Uden, Veghel e.o. Waalwijk, Heusden e.o. Boxtel, Schijndel e.o. Zaltbom

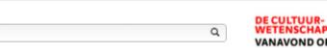
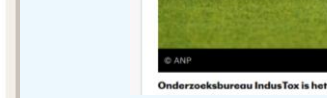
UDI en Odiliapeel sluiten pannaveldjes met kunstgras

10 oktober 2016 | Laatste update: 21 oktober, 08:09

Ajax laat kunstgrasvelden vervangen

(original) Kunstgras + met + korrels + van + zwart + rubber

www.omroepbrabant.nl maakt gebruik van cookies

De website van Omroep Brabant maakt gebruik van functionele en analytische cookies om inzicht te krijgen in de werking en effectiviteit van www.omroepbrabant.nl. De verzamelde gegevens worden niet gebruikt om activiteiten van individuele gebruikers te volgen, maar zijn nodig om de website goed te laten functioneren. De advertentie en social media cookies van derden verzamelen mogelijk ook gegevens buiten de website van Omroep Brabant. Door op accepteren te klikken, geeft je toestemming voor het plaatsen van cookies bij bezoek aan deze website. Meer weten over deze cookies? Klik dan op info.

Vrees voor onderzoek kunstgras

12 OKT 2016 Yteke de Jong

De producenten van het omstreden rubbergranulaat voor kunstgrasvelden verwachten pas volgend jaar effecten van de huidige discussie over de gezondheidsrisico's.

Klik hier voor meer nieuws en actuele koersinformatie over KONINKLIJKE TEN CATE N.V.

Dat meldt de Vereniging Vaco, de bedrijfstakorganisatie voor de banden en wielenbranche. Vorige week werd een onderzoek aangekondigd naar aanleiding van de documentaire over de gezondheidsrisico's van kunstgrasvelden. Het

alvelden waarvan onduidelijk is of ze
appers bepleiten in het tv-programma
/s voor sporters.

De velden zijn bijna allemaal bestrooid met korrels van vernalen banden. Die moeten ervoor zorgen dat spelers minder snel schaafwonden oplopen. Maar de banden zijn chemisch en kunnen mogelijk met verontreiniging worden. Ze bevatten onder meer paks, polycyclische aromatische koolwaterstoffen. Een deel daarvan is bij

Opening

Ben Moonen

Directeur BSNC

Programma

13.00 uur	Welkomstwoord
13.10 uur	Facts & figures over SBR
13.30 uur	Onderzoek RIVM
13.40 uur	Aanbieding autobandenbranche
14.00 uur	Beleid KNVB
14.20 uur	Paneldiscussie: Jurgen van Belle, Ministerie van VWS Ronald Smetsers, RIVM Patrick Balemans, KNVB Kees van Oostenrijk, RecyBEM/Vereniging Band en Milieu Anja van den Borne, Born Legal Frank van der Peet, BSNC
15.00 uur	Afsluiting

Welkomstwoord

Frank van der Peet

Voorzitter BSNC

Facts & Figures

Facts & figures

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

RIVM De zorg voor morgen begint vandaag

[Home](#) [Documenten en publicaties](#) [Onderwerpen](#) [RIVM](#)

Zoeken

[Home](#) > [Documenten en publicaties](#) > Antwoorden nav van vragen na uitzending Zembla

Antwoorden van vragen na uitzending Zembla

5 oktober was er een uitzending van Zembla over de veiligheid van kunstof sportvelden met rubbergranulaat. Na aanleiding van deze uitzending zijn er veel vragen gesteld. Bijgaand de antwoorden op deze vragen.

Vragen

1. [Wat kan ik doen om blootstelling zoveel mogelijk te beperken?](#)
2. [Het RIVM geeft aan dat de sportvelden gebruikt kunnen worden, -waarop is dit gebaseerd?](#)
3. [Is de conclusie dat de sportvelden gebruikt kunnen worden gebaseerd op de resultaten van 1 onderzoek?](#)
4. [Heeft het RIVM zelf onderzoek gedaan naar de risico's van het gebruik van rubbergranulaat?](#)
5. [Gaat het RIVM zelf nog onderzoek doen?](#)
6. [Heb ik/heeft mijn kind risico gelopen omdat er al jaren op een kunstgrasveld met rubbergranulaat is gesport?](#)
7. [Kan ik/mijn kind nog wel veilig sporten op een kunstgrasveld met rubbergranulaat?](#)
8. [Kun je kanker krijgen van sporten op kunstgrasvelden?](#)
9. [Kan ik/ mijn kind onderzocht worden?](#)
10. [Waar moet ik/mijn kind op letten bij sporten op kunstgrasvelden?](#)
11. [Over welke kunstgrasvelden gaat het?](#)
12. [Kan ik/mijn kind nog wel sporten op kunstgras met een schaafwond?](#)
13. [Hoe weet ik of er rubbergranulaat is toegepast op het veld waarop ik/mijn kind sport? Kun je dit zien, mag contact opnemen met de eigenaar van het betreffende veld?](#)
14. [Wie is er verantwoordelijk voor het veilig gebruik van een product?](#)
15. [Waarom komt het gebruik van granulaat in kunstgrasvelden nu pas naar buiten?](#)

Gerelateerde onderwerpen

> [Milieugezondheidsrisico's](#)

Zie ook

- > [Alle veelgestelde vragen over Rubbergranulaat](#)
- > [Nieuwsbericht: Sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat](#)

Facts & figures

Dossier gezondheidsrisico's SBR

Uitzending Zembla over infill kunstgrasvelden

Televisieprogramma ZEMBLA zond woensdag 5 oktober 2016 om 21:10 uur bij de VARA op NPO 2 een item uit met de titel: 'Gevaarlijk spel'. Voor dit item verrichtte het programma de afgelopen maanden gericht onderzoek. De centrale vraag hierbij: zijn we als belanghebbenden wel goed en eerlijk geïnformeerd over de gezondheidsrisico's van kunstgrasvelden met rubberkorrels? Een onderwerp dat met enige regelmaat terug keert in de media. Het gaat hierbij met name om kunstgras voetbalvelden. Echter ook in de openbare ruimte worden kunstgrasveldjes ingestrooid met rubberkorrels genaamd 'rubbergranulaat'. Van de ruim 1900 kunstgras

Inschrijven nieuwsbrief

Social Media

OKTOBER

Geen agendapunten

NOVEMBER

9
NOV

PLATFORM OVERLEG GEMEENTEN EN
SPORTBEDRIJVEN

11
NOV

LEDENVERGADERING

18
NOV

COMMISSIE GRAS

18
NOV

COMMISSIE STUDIE & SCHOLING

Facts & figures

[HOME](#) [CONTACT](#)

Onderzoek naar SBR
[LEES MEER](#)

Vraag en Antwoord
[LEES MEER](#)

Informatie voor sportverenigingen
[LEES MEER](#)

Kunstgras met SBR-granulaat van voertuigbanden is veilig

Onderzoek uw voetbalveld

Vereniging Band en Milieu en VACO helpen gemeenten en sportbesturen granulaat te controleren op herkomst. U kunt tot 1 december 2016 uw veld(en) aanmelden.

[ONDERZOEK UW VOETBALVELD](#)

Recent is er onrust ontstaan over de veiligheid van kunstgrasvelden met rubbergranulaat. In reactie daarop hebben de Vereniging Band en Milieu en VACO, de branchevereniging voor de banden- en wielenbranche, aangekondigd een website te lanceren waar gemeenten en sportbesturen kunnen controleren of zij

VACO
Archimedesweg 31
2333 CM Leiden
E-mail: info@vaco.nl

RecyBEM B.V.
Loire 150
2491 AK Den Haag
E-mail: bem@recybem.nl

Helpdesk: 06-82005689

Facts & figures

DE KNVB

MIJN VOETBAL

ONSORANJE

SHOP

TICKETS

ZOEKEN

Nieuws

Doe mee

Competities

Assist

Thema's

Campus

Over ons

Assist

Verenigingsbeleid

Regels & Bepalingen

Voetbaltechnisch

Accommodatie

Kunstgras

Aanleg

Onderhoud

Monitoren

Dossier rubbergranulaat kunstgras

Tips en diversen

DOSSIER RUBBERGRANULAAT KUNSTGRAS

Al jaren zijn er diverse discussies over de mogelijke gezondheidsrisico's van het spelen op kunstgrasvelden. Tien jaar geleden werden al verschillende onderzoeken uitgevoerd om te zien of rubbergranulaat in kunstgrasvelden schadelijk zou zijn voor de gezondheid. Hierbij ging het over een blootstelling aan nitrosaminen, wat een kankerverwekkende werking zou hebben.

Onderzoeken hebben destijds aangetoond dat deze stof geen gezondheidsrisico's met zich

Onderzoek RIVM

Ronald Smetzers

Onderzoeksleider RIVM

Aanbieding autobandenbranche

Kees van Oostenrijk

Directeur RecyBEM / Vereniging Band
en Milieu

Kunstgras met SBR-granulaat is veilig

1.11.2016

VACO

Wat is SBR Granulaat

- Er zijn verschillende soorten rubber, SBR is hier 1 van
- SBR: Styreen Butadieen Rubber
- SBR is een mengsel van synthetisch en natuurlijk rubber
- SBR wordt toegepast in voertuigbanden
- Om de banden veilig te maken worden stoffen toegevoegd, waaronder metalen. PAKs ontstaan bij de productie van de banden. NB. Technologische ontwikkelingen doen PAK's in de loop der jaren verminderen
- SBR-granulaat is gemaakt van voertuigbanden: de banden worden vermalen tot korrels
- In die korrels zitten nog PAKs en metalen, maar als zogenoemde 'trace elements': zeer kleine hoeveelheden

Gebruik van SBR-granulaat

- Wordt wereldwijd toegepast
- Doorbraak voor sportvelden begint in USA
- Zeer hoog comfortniveau voor sporten

In Nederland vooral in voetbalvelden toegepast:

- Gecertificeerde leveranciers
- Milieukeur voor gezondheidsaspecten
- Deskundige toepassing door BSNC-leden

SBR-granulaat classificeert als mengsel

- Milieuwetgeving is gebaseerd op EU-regelgeving.
- Codering en classificatie in verordening (1357/2014) en EU-lijst:
 - afgedankte autobanden vallen onder code 16 01 03 (niet gevaarlijk)
 - granulaat van autobanden valt onder code 19 12 04 (niet gevaarlijk)
- SBR is op dit moment geclassificeerd als 'mengsel' door de EU
- SBR-granulaat voldoet aan de eisen die op grond van REACH aan een mengsel worden gesteld voor wat betreft de hoeveelheid schadelijke stoffen

Meer informatie in het ETRMA document

PAK in SBR-granulaat

- Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen zijn stoffen met twee of meer benzeenringen.
- PAK ontstaan bij onvolledige verbranding van koolwaterstoffen. Het is een (ongewenst) bijproduct.
- PAK kunnen toxische (carcinogene) effecten veroorzaken bij opname.
- In onze leefomgeving komen PAK voor (lucht, bodem, sigarettenrook, geroosterde voeding).
- Er bestaan tientallen PAKs, de meeste zijn niet gevaarlijk

Onderzoek naar PAK in SBR-granulaat

- Meer dan 50 onderzoeken wereldwijd naar risico's door blootstelling aan o.a. PAK door sporten op SBR-granulaat
- Meeste onderzoeken in opdracht van overheden, uitgevoerd door instituten als Stanford University, Berkeley University, University of British Columbia,...
- In Nederland onderzoek in 2006 in opdracht van ALLE stakeholders (incl concurrenten van rubberkorrels en RIVM). Eerste onderzoek ter wereld in mensen. Onderdeel van een breder onderzoek.
- Onderzoeken naar (kans op) blootstelling via de huid, inademen en inname via de mond
- Conclusies: geen verhoogd risico, het is veilig om op kunstgras met rubbergranulaat te voetballen

Wat zegt RIVM?

- 6 oktober 2016

Op basis van de bestudeerde informatie verwacht het RIVM niet dat de toepassing van rubbergranulaat op kunstgras zal leiden tot risico's voor de gezondheid. Er is nu geen reden om te stoppen met sporten op deze velden.'

- 31 oktober 2016:

Op basis van diverse onderzoeken heeft het RIVM eerder geconcludeerd dat het niet waarschijnlijk is dat het sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat leidt tot gezondheidseffecten.

Hoeveel PAK is veilig?

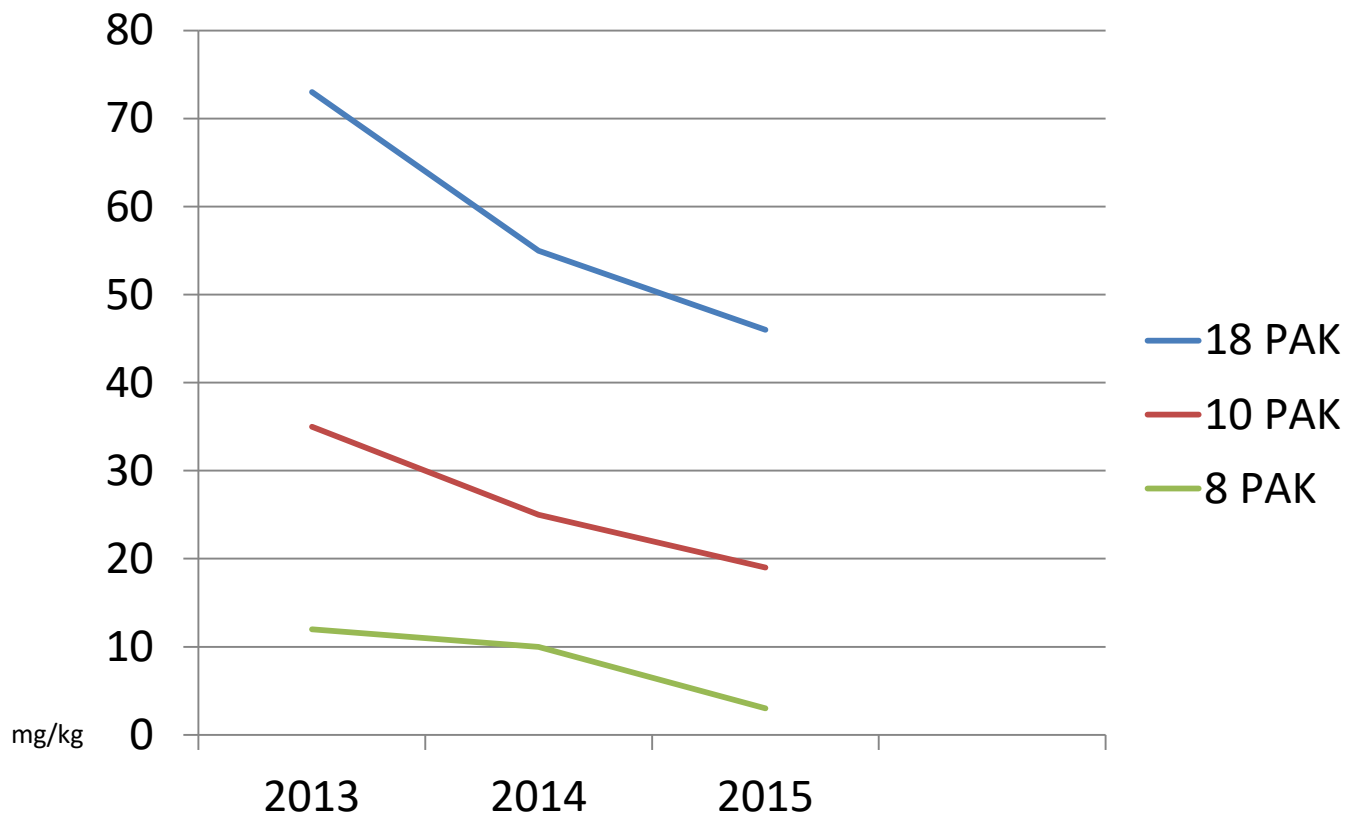
- Emeritus hoogleraar toxicologie Universiteit Leiden, professor Gerard Mulder:
‘Uiteindelijk gaat het om blootstelling...Er is geen reden voor paniek’
- Hoeveel PAK mag er in SBR-granulaat zitten?
 - BuRO (NVWA):
 - < ca. 50 mg/kg geeft verwaarloosbaar risico (totaal 10 PAK)
 - boven ca. 1000 mg/kg maximaal toelaatbaar risico overschreden bij langdurig spelen
 - Bouwstoffenbesluit: <75 mg/kg (10 PAK)
 - REACH: <1000 mg/kg (18 PAK), waarbij de 8 meest toxische individueel niet meer dan 100 mg/kg mogen zijn

VACO

Hoeveel PAK zit er in SBR-granulaat?

VACO

ACTIE 1: SBR-check in volle gang

- SBR-granulaat is veilig en onderzocht.
- RecyBEM /VACO biedt gemeenten en verenigingen aan met hen de herkomst van het granulaat op hun sportveld vast te stellen (www.sbrcheck.nu)
- Als er onduidelijkheid is, vindt bemonstering plaats en wordt de samenstelling vastgesteld.
- Doel is: Sporters, verenigingen en ouders duidelijkheid geven

aanmelden bij www.sbrcheck.nu mogelijk tot 1 december 2016

SGS analyseert monsters

- SGS is een wereldwijd gerenommeerd bureau dat de monsters neemt en de analyse laat uitvoeren bij een geaccrediteerd laboratorium.
- Analyse tootn aan hoeveel PAK er in het granulaat zit
- De resultaten zullen een bandbreedte vertonen.
- Bij afwijkende waarnemingen vindt verder onderzoek plaats naar de herkomst en samenstelling van het granulaat.

Richtlijn REACH in voorbereiding bij ECHA (verwacht januari 2017)

ACTIE 2: In vivo onderzoek

- Maatschappelijke behoefte aan onderzoek naar mogelijke effecten op sporters op SBR-granulaat in de praktijk blijft bestaan
- RecyBEM /VACO zal samen met Europese partners en in afstemming met overheid grootschalig onderzoek starten
- Gerenommeerde onderzoekers en openheid over de opzet
- Timing afhankelijk van afstemming met betrokkenen

in vivo betekent dat onderzoek naar een levend organisme plaatsvindt, bijvoorbeeld door het testen van urine.

RecyBEM/VACO contact

RecyBEM B.V.

Postbus 418 2260 AK Leidschendam

Bezoekadres: Loire 150, ingang C, 2491 AK Den Haag

Telefoon: (070) 444 06 32 (Infopunt onderzoek 1)

E-mail: bem@recybem.nl

www.recybem.nl

VACO

Postbus 33 2300 AA Leiden

Bezoekadres: Archimedesweg 31 2333 CM Leiden

Telefoon: (071) 568 69 70

E-mail: info@vaco.nl

www.vaco.nl

RecyBEM en VACO werken samen met:

ETRMA European Tyre & Rubber manufacturers association

NVR Nederlandse Vereniging van Rubber- en kunststoffabrikanten

Beleid KNVB

Patrick Balemans

Adviseur Accommodatiezaken KNVB

Beleid KNVB

Standpunt KNVB

Wat doen de clubs?

Proces

Convenanten in ontwikkeling:

- Stopgezette velden in constructie
- Omwisseling SBR naar alternatief

Convenanten KNVB - BSNC

Anja van den Borne

Advocate Born Legal

Convenanten Stopgezette projecten & Omwisseling

Anja van den Borne
1 november 2016

Twée convenanten (1)

- Stopgezette projecten én omwisseling
- Stopgezette projecten: projecten die al zijn gestart en waarbij het SBR rubbergranulaat nog niet is ingestrooid
- Omwisseling: gerealiseerde projecten waarbij er geopteerd wordt voor het vervangen van SBR rubbergranulaat
- Achtergrond: wens om onzekerheid weg te nemen vooruitlopend op de onderzoeksresultaten RIVM (en EU)

Twée convenanten (2)

Oplossingen:

- Tijdelijke oplossingen
- Aanleiding: vragen uit de markt (behoefte aan snelle oplossing)
- Het stroomlijnen en coördineren van de procedures / processen
 - Welke stappen moeten de opdrachtgever en opdrachtnemer zetten?
 - Welke aandachtspunten zijn er voor opdrachtgever en opdrachtnemer?
- NB: niet alles kan worden geregeld

(1) Stopgezette projecten

- Projecten waarbij er is gestart met de realisatie
- Er is nog geen infill (SBR granulaat) ingestrooid
- Wijzigen van infill heeft gevolgen voor de normen
- KNVB zal dispensatie verlenen wanneer de stappen worden doorlopen

(2) Omwisseling

- Gerealiseerde projecten
- Wens van opdrachtgever om SBR granulaat te vervangen
- Wijzigen van infill heeft gevolgen voor normen
- KNVB zal dispensatie verlenen wanneer de stappen worden doorlopen
- Marktpartijen werken aan garantie en borging

Vragen?

Paneldiscussie

Jurgen van Belle Ministerie van VWS

Ronald Smetsers, RIVM

Patrick Balemans, KNVB

Kees van Oostenrijk, RecyBEM/Vereniging Band en Milieu

Anja van den Borne, Born Legal

Frank van der Peet, BSNC

Afsluiting

Afsluiting

**Graag tot ziens op de
ledenvergadering!**

Vrijdag 11 november

09.30 -13.00 uur

De Roskam in Houten!

